

ساڈاما حول

(بھین بھرا اوچکار مکالمہ)

- نسرین: (اخبار پڑھدیاں ہوئیاں) بھائی جان! لفظ آلودہ داکیہ مطلب ہوندا اے؟
- جمیل: (ہس کے) فالودہ۔۔۔!
- نسرین: مخول نہ کرو تے صحیح صحیح دسو۔
- جمیل: میرا مطلب اے آلودہ فالودے دا بھرا ہوندا اے۔ اوہدے نال کوئی رلدی ملدی شے۔
- نسرین: (تنگ آ کے) تہاڈے کولوں کوئی گل کچھ لئو سہی بھاراں تے پے جاندا اے۔
- جمیل: اوہو! میرے بھینے توں تے سچ سچ ناراض ہو گئی ایں۔ لے سُن تے یاد رکھیں کہ آلودہ فارسی زبان دا لفظ اے تے ایہدا مطلب اے لڑیا ہو یا یعنی گندہ۔ ساڈاما حول تیزی نال ودھدی ہوئی آبادی نال گھسمیلا ہوندا جا رہیا اے۔ ایتھوں تیک کہ ہُن ایہہ بیماریاں دا بینک بن چکیا اے۔
- نسرین: ویرجی گل مخول وچ نہ پانا۔۔۔ حالے میں تہاڈے کولوں کئی گلاں کچھنیاں نیں۔
- جمیل: کچھو۔ کچھو۔۔۔ کچھو گے نہیں تے آوے گا کیوں؟
- نسرین: چنگا۔۔۔ پہلاں دسو پئی معاشرے وچ آلودگی کس طراں ودھدی اے تے ایس نال ما حول کنج خراب ہوندا اے۔
- جمیل: ما حول دی آلودگی اک عالمی مسئلہ ہے۔ آلودگی دیاں کئی قسماں نیں جنہاں وچ سمندری، زمینی تے فضا دی آلودگی شامل نیں۔ انج سمجھ لے پئی ہوا وچ دھوئیں، کارخانیاں دیاں زہر بھریاں گیسواں، کاربن، سیسہ، ڈھوڑ مٹی تے گڈیاں توں نکلن والے گندے تے سڑے ہوئے پٹرول دے ڈرے شامل ہو جاندا نیں۔ جدوں بندہ ایہوجی ہوا وچ ساہ لیندا اے تے اوہنوں تک گلے تے ساہ دیاں بیماریاں آ پھڑ دیاں نیں۔
- نسرین: پر بھائی جان جے اسیں رَل کے اپنے ما حول نوں صاف ستھرا رکھیں تاں ما حول دی آلودگی اُتے کافی حد تک قابو پایا جاسکدا اے حدیث شریف وچ آیا اے پئی صفائی اڈھا ایمان اے۔
- جمیل: ایس بارے حالے اساں لوکاں عمل راہیں وڈے کم کر کے نہیں کھائے۔۔۔ اک دن میں موٹر سائیکل تے تک نوں فلٹر لاکے جا رہیا ساں، میرا اک یار راہ وچ ملیا۔۔۔ آکھن لگا آئی خلائی مخلوق۔۔۔
- نسرین: (ہس کے) بھائی جان تئیں وی تے سرکس دے جوکراں وانگ بن جاندا اونا۔
- جمیل: تیرا کیہ مطلب اے۔ اپنے تک گلے نوں بچانا کوئی بھیڑی گل اے۔۔۔؟
- نسرین: نہیں نہیں کوئی بھیڑی گل نہیں، اصل وچ آلودگی تُوں بچن دا شعور سانوں ہولی ہولی آوے گا۔ پہلاں کوئی درخت کٹ داسی تے کوئی منع نہیں سی کردا۔ ہُن ہر کوئی جان دا اے پئی درخت ما حول نوں صاف ستھرا رکھن دا قدرتی ذریعہ نیں۔

- جمیل: دو بے سانوں پانی صاف کر کے پینا چاہیدا اے۔ کیوں بے گندے پانی توں گھٹو گھٹ چھ (6) طراں دے وائرس (Virus) پھیل سکدے نیں۔
- نسرین: بھائی جان وائرس کس نُوں آکھدے نیں؟
- جمیل: ایہہ بوہت نلے کیڑے یاں جراثیم ہوندے نیں جیہڑے خُردین توں بغیر نہیں دیکھے جاسکدے۔ ایہہ بیماریاں دی جڑھ ہوندے نیں۔
- نسرین: ایہہ اصل کیہ اے؟
- جمیل: پیٹ تے ہو رُو جیاں کئی بیماریاں جیہناں وِچ رِقان وی شامل اے۔ گندے پانی دے استعمال نال ہوندیاں نیں۔ ایس لئی پانی نوں چنگی طراں اُبال کے فیڑھنڈا کر کے پینا چاہیدا اے۔ ایہدے نال جتھے پانی ذخیرہ کیتا جاوے۔ اوتھوں داماحول دی صاف ستھرا ہونا چاہیدا اے۔
- نسرین: سانوں ماحول نوں بہتر بنان لئی کیہ کجھ کرنا چاہیدا اے۔۔۔؟
- جمیل: ماحول نوں بہتر بنان لئی معاشرے دے ہر فرد نوں اپنا کردار ادا کرنا چاہیدا اے۔۔۔ سب توں پہلاں ایس اپنے آپ نُوں صاف ستھرا رکھیے۔ دو بے گھر وِچ تے گلی محلے وِچ گند نہ پائیے بغیر کسی وجہ دے شور شرابا نہ کریئے۔ کیوں بے ایس نال وی ماحول تے بھیڑ اثر پیندا اے۔
- نسرین: بھائی جان تھاڈا بوہت بوہت شکریہ تھیں بڑیاں کم دیاں گلاں دسیاں نیں۔
- جمیل: سُکا شکریہ۔۔۔ میرا بول بول کے سنگھ سَنک گیا اے۔ جا کے چھیتی نال میرے لئی گرم چا دا کپ لیا تے ویکھیں برتن تے دُو جیاں شیواں صاف ہون۔
- نسرین: چنگا۔۔۔ میں بے ای لیا ئی بھائی جان۔۔۔!

مشق

- 1- ایس مکالمے وِچ لفظ آلودہ داکہ مطلب دسیا گیا اے؟ اوس نوں اپنی کاپی وِچ خوشخط لکھو۔
- 2- آلودگی دیاں کتیاں قسماں ہوندیاں نیں؟ کھول کے بیان کرو۔
- 3- آلودگی توں بچن لئی کیہڑے کیہڑے طریقے اختیار کرنے چاہیدے نیں؟
- 4- ایہناں لفظاں دی وضاحت کرو:

خلائی مخلوق، شعور، وائرس، رِقان، فرد، ماحول